

ДОВІДКА

1.2. Про розвиток інклюзивної освіти в Одеській області

Аналіз ситуації:

У закладах освіти Одещини у 2020 році отримували освітні послуги 6856 дітей з особливими освітніми потребами, з них 2 783 дошкільного віку та 4073 шкільного віку.

Інклюзивна та спеціальна освіта, захист та підтримка дитини з особливими освітніми потребами є одним із пріоритетних напрямків діяльності Департаменту.

В області відзначається динаміка росту закладів, в яких працюють інклюзивні класи, та кількість учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивних класах.

У 2020 році інклюзивне навчання було організовано у 478 закладах освіти Одещини у 1194 класах (групах) для 1815 осіб з особливими освітніми потребами за різними нозологіями.

У порівнянні з 2017 роком збільшилася кількість закладів освіти з інклюзивним навчанням - на 187 одиниць, кількість класів – на 552 класи, дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивних класах - на 1026 осіб (у 2017 – 465 дітей, у 2020 – 1491 дитина).

Збільшилася також кількість закладів дошкільної освіти з інклюзивними групами.

У 2020 році, у порівнянні із 2017 роком, збільшено кількість закладів дошкільної освіти з інклюзивними групами на 73 заклади, кількість груп – на 118 одиниць, дітей з особливими освітніми потребами дошкільного віку в інклюзивних групах – на 236 осіб.

Наразі, функціонує:

97 закладів дошкільної освіти з інклюзивним навчанням,

в яких утворено 136 груп,

та залучено 263 дитини з особливими освітніми потребами.

(у 2017 році – 18 груп для 27 дітей з ООП, у 2018 році - 38 груп для 89 дітей з особливими освітніми потребами дошкільного віку, у 2019 – 83 групи для 168 дітей).

Водночас, збільшується і кількість асистентів учителів (вихователів) в інклюзивних класах (групах) закладів дошкільної та загальної середньої освіти. У 2020 році вдалося залучити майже 1032 асистента вчителя (вихователя) (922 – у ЗЗСО, 110 – у ЗДО).

З метою забезпечення дітей з особливими освітніми потребами необхідною психолого-педагогічною підтримкою в області утворено потужну мережу інклюзивно – ресурсних центрів на рівні 38 територіальних громад, яка збережена і в умовах децентралізації. Мережа ІРЦ області є однією з найбільших в Україні (Київська область - 44).

На базі КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради» інклюзивно-ресурсні центри забезпечено комплектами методик для проведення комплексної оцінки розвитку дитини.

Поширеною практикою в області є створення ресурсних кімнат у закладах дошкільної та загальної середньої освіти, облаштовано 186 ресурсних кімнат (161 – у ЗЗСО та 25 – у ЗДО), з них у 2020 – 58 (47 – у ЗЗСО, 11 – у ЗДО).

Запровадження інклюзивного навчання створило передумови для інтегрування дітей з особливими освітніми потребами, у тому числі з інвалідністю, у загальноосвітній простір, тому система інклюзивного навчання потребує подальшого розвитку.

Однак, активний розвиток інклюзивної освіти в області не дозволяє говорити про вирішення проблеми рівного доступу до освітніх послуг.

Найголовніші виклики - це відсутність спеціалістів - дефектологів, корекційних педагогів для надання корекційних послуг дітям з особливими освітніми потребами за місцем проживання, упереджене ставлення до дітей з боку учнів та їх батьків, учителів (неготовність сприйняття та нерозуміння, що робити з такими дітьми) та велика потреба у практичній підготовці педагогічних працівників до роботи в інклюзивних класах (групах) та до роботи в інклюзивно-ресурсних центрах.

Для подолання проблемних питань та ризиків, що виникли під час запровадження інклюзивного навчання у 2020 році:

- на базі обласного ресурсного центру підтримки інклюзивної освіти КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради» відкрито тренінговий центр інклюзивних технологій - сучасний інклюзивний ХАБ для дітей, батьків, педагогічних працівників, фахівців інклюзивно-ресурсних центрів, що опікуються питаннями дітей з особливими освітніми потребами;

- 38 ІРЦ забезпечені комплектами всевітньо визнаних та адаптованих методик діагностики дітей з особливими освітніми потребами (методики WISC-IV (шкала інтелекту Векслера для дітей), Leiter-3 (міжнародна шкала продуктивності Лейтера), Conners-3 (шкали оцінювання розладу дефіциту уваги та гіперактивності), РЕР-3 (індивідуалізоване психоосвітнє оцінювання дітей з розладами аутистичного спектру) та CASD» (опитувальник розладів аутистичного розладу);

- кабінети сенсомоторного розвитку 25 інклюзивно-ресурсних центрів області оснащені сучасним обладнанням для роботи з дітьми з особливими освітніми потребами;

- для дітей зі складними порушеннями розвитку утворено 5 навчально-реабілітаційних центрів на базі закладів спеціальної освіти;

- вперше закуплено сучасне корекційно-реабілітаційне обладнання для 5 закладів освіти спеціального спрямування (2 навчально-реабілітаційні центри та 3 спеціальні школи), в яких навчаються діти із сенсорними порушеннями.

Заходи та завдання:

У 2021 році ключовими кроками з реалізації державної політики в сфері підтримки дітей з особливими освітніми потребами в Одеській області є:

- створення інклюзивного освітнього та доступного середовища у закладах освіти всіх типів та форм власності,
- підтримка спеціальної освіти,

- удосконалення діяльності інклюзивно-ресурсних центрів.

Для допомоги та підтримки педагогічних працівників, фахівців ІРЦ, дітей та батьків дітей з особливими освітніми потребами удосконалюватиметься діяльність тренінгового центру інклюзивних технологій обласного ресурсного центру підтримки інклюзивної освіти КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради».

Планується
закупити:

8 мобільних інклюзивно-ресурсних центрів, що дасть можливість раннього виявлення у дітей особливих потреб та надати допомогу дітям, батькам та вчителям, які працюють з дітьми з особливими потребами у віддалених територіях громад;

2 спеціальних автобуси для перевезення дітей із сенсорними порушеннями (слабочуючих та глухих дітей) комунального закладу «Одеський навчально-реабілітаційний центр «Чути серцем» Одеської обласної ради» та дітей із порушеннями опорно-рухового апарату в комунального закладу «Одеський навчально-реабілітаційний центр «Формадо» Одеської обласної ради»;

оновити спортивно-ігрові комплекси для дітей з тяжкими порушеннями зору та для дітей з аутичними порушеннями в комунальних закладах: «Одеський навчально-реабілітаційний центр «Дитина з майбутнім» Одеської обласної ради» та «Одеська спеціальна школа №93 Одеської обласної ради».

Очікувані результати:

Створення інклюзивного освітнього, доступного та привітного середовища у закладах освіти.

Підготовка кваліфікованого та привітного педагогічного складу закладів освіти, в яких навчаються діти з особливими освітніми потребами, у тому числі з інвалідністю. Розвиток цифрових компетенцій.

Збільшення кількості закладів освіти, в яких функціонуватимуть інклюзивні класи (групи) та кількості в них дітей;

Розширення та удосконалення мережі інклюзивно-ресурсних центрів;

Забезпечення доступності освітніх послуг для дітей з особливими освітніми потребами.

Зміцнення матеріально-технічної бази закладів освіти, у тому числі спеціального спрямування та інклюзивно-ресурсних центрів.

Начальник відділу корекційної освіти,
соціальної роботи та взаємодії з
інклюзивно-ресурсними центрами
управління позашкільної та інклюзивної
освіти, виховної роботи та молодіжної політики
Департаменту освіти і науки Одеської
обласної державної адміністрації

Оксана УГЛІК